

1.1 Istorijski razvoj EU

Evropsko pravo proučava pravni poredak Evropske zajednice i Evropske unije. Osnovu pravnog sistema čine međunarodni ugovori o osnivanju Evropskih zajednica i Evropske unije¹, ali različite pravne snage koje usvajaju evropske institucije (propisi, direktive odluke), međunarodni sporazumi koje zaključuje Zajednica, opšta pravna načela zajednička pravima država članica i presude Suda pravde. Evropska zajednica i Evropska unija su nastale na osnovu međunarodnih ugovora koje su zaključile države osnivači i kojima su zatim pristupile pojedine Evropske države.

Evropska je unija jedinstvena nadnacionalna integracija 27 država Evrope (Francuska, Njemačka, Italija, Belgija, Luksemburg, Nizozemska, Velika Britanija, Danska, Irska, Španjolska, Portugal, Grčka, Austrija, Švedska, Finska, Poljska, Rumunija, Češka, Mađarska, Bugarska, Litvanija, Slovačka, Cipar, Estonija, Latvija, Slovenija, Malta), sa više od 370 miliona stanovnika. Naziv „Evropska Unija“ uveden je ugovorom iz Maastrichta.²

Proces integriranja u Evropi neposredno nakon Drugog svjetskog rata bio je motiviran potrebom da se uspostave mir i sigurnost na kontinentu, te da se onemoguću budući sukobi među evropskim državama. Saradnja je započela planom o uspostavljanju institucionalne strukture koja bi kontrolirala proizvodnju i trgovinu uglja i čelika. Potom su slijedili uspostava carinske unije i sporazum o razvoju atomske energije. Evropska zajednica počiva na sljedećim ugovorima i to:

- 1) Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik (EUZČ) s ciljem uspostavljanja zajedničkog tržišta uglja i čelika u Evropi, osnovana je Pariskim ugovorom 1951.godine.
- 2) Ugovora o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (EEZ) zasnivanje na zajedničkom tržištu i carinskoj uniji koji su definisani putem četiri slobode kretanja (robe, usluga, lica i kapitala) i zajedničke politike kao što su zajednička trgovinska

politika i zajednička poljoprivredna politika, osnovana je Rimskim sporazumom 1957.godine.

Zbog svoje univerzalnosti, značaja za trgovinu među državama i pitanja ekonomskog rasta koja regulira, Ugovor o EEZ vrlo brzo se našao u središtu pažnje. Glavni zadatak EEZ bio je da promovira harmoničan, ujednačen i održiv razvoj ekonomskih aktivnosti putem uspostavljanja i funkcionisanja zajedničkog tržišta i da postepeno usklađuje ekonomske politike država-članica. Također, uspostavljanje zajedničkog tržišta koje se sastoji od „četiri slobode“- slobode kretanja robe, radnika, usluga i kapitala, zahtjevalo je usvajanje propisa Zajednice i harmonizacija nacionalnih propisa.³ Uprkos napretku ostvarenog u ukidanju carina i drugih dažbina koje imaju jednak efekat, različiti oblici protekcionističkih mjera između država-članica ostali su prepreka za uspostavljanje jedinstvenog tržišta. Bijela knjiga iz 1985. godine sadržavala je prijedlog mjera potrebnih za uspostavljanje jedinstvenog tržišta do kraja 1992. godina, a Jedinstveni evropski akt (JFA) iz 1987. godine inaugurirao je institucionalne reforme potrebne za ostvarivanje ovog cilja.⁴

- Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Njemačka.
- Ugovor je potpisan 18.aprila 1951.godine u Parizu, a stupio je na snagu 25.jula 1952.godine.
- Odborom eksperata predsjedavla je belgijski ministar vanjskih poslova Plaul-Henri Spaak, koji je predstavio svoj izvještaj ministara vanjskih Poslova država članica EUZUČ u aprilu 1956.godine kojim se preporučuje osnivanje Evropsle ekonomske zajednice i Evropske zajednice za atomsku energiju.
- Oba ugovora potpisana su 25.maja 1957.gdoine u Rimu a stupili su na snagu 1.januara 1958.godine.

Osim toga, usvajanjem Jedinstvenog evropskog akta najavljuju se prvi institucionalizirani oblici evropskog identiteta u vanjskoj politici i odbrani.

- 3) Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju, osnovan je Rimskim ugovorom iz 1957.godine. Deklaracija iz Leakena iz decembra 2001. identifikovala je izazove i reforme u obnovljenoj Uniji i uspostavila Konvenciju o budućnosti Evrope. Zadatak Konvencije bio je da razmotri ključna pitanja u vezi sa budućim razvojem Unije i da pokuša identificirati moguće odgovore. Evropsko vijeće imenovalo je V.Giscard d'Estaing-a za predsjedavajućeg Konvencije i G.amato-a i J.l. Dehaene-a za pod predsjednike. Konvencija se sastajala od 15 predstavnika šefova država ili vlada i 30 članova parlamenta (tadašnjih 15) država-članica i po jednog predstavnika vlada i dva predstavnika parlamenta iz svake države kandidata.⁵

Pored osnivačkih postoje još tri ugovora od suštinskog značaja za evropsko pravo kao i za integraciju uopšte.

- 1) Jedinstveni evropski akt (J.E.A)⁶

Jedinstveni evropski akt je međunarodni ugovor kojim su djelimično izmjenjene pojedine odredbe ugovora o osnivanju Zajednice ali i dodate potpuno nove odredbe. Zaključen je i ratifikovan 1985/86 g. a stupio je na snagu 1.7.1987.godine čijim donošenjem države članice su željele dati jači zamah evropskoj integraciji. Međutim ugovorom je određeno da Evropska unija počiva na dva stupa i to:

- 2) Ugovor o Evropskoj uniji koji je zaključen 7.2.1992.godine u holandskom gradu Mاستrihtu i često ga nazivaju Mastihtskin ugovorom uspostavljene pravne osnove Evropske unije prema kome Evropska unija počiva na tri stupa i to:Evropskim zajednicama, Zajedničkoj spoljnoj i bezbjednosnoj politici i kooperaciji u oblasti pravde i unutrašnjih poslova. Ugovor o Evropskoj uniji je stupio na snagu 1.11.1993.godine.